

Ekstra Program Etkinlikleri ve Öğrencilere Katkısı

Extracurricular Activities and Their Contribution to Students

Ümmühan Güliz Orhan, Ayşe Seis, Muhammet Gel, Filiz Evran Acar

Yazar Bilgileri

Ümmühan Güliz Orhan
Doktora Öğrencisi, Düzce
Üniversitesi, Eğitim Bilimleri,
ummuhanguliz@gmail.com

Ayşe Seis
Doktora Öğrencisi, Düzce
Üniversitesi, Eğitim Bilimleri,
ayseseis@gmail.com

Muhammet Gel
Doktora Öğrencisi, Düzce
Üniversitesi, Eğitim Bilimleri,
gel.muh@gmail.com

Filiz Evran Acar
Doç. Dr., Düzce Üniversitesi,
Eğitim Bilimleri,
filizacar@duzce.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmanın amacı öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalar hakkındaki görüşlerinin neler olduğunun araştırılmasıdır. Alanyazında kişilerin çok yönlü gelişimi için derslerin dışında kalan, öğrencilerin gönüllü olarak katıldıkları sosyal, akademik, sanatsal vb. etkinlikler ekstra program etkinlikleri olarak ifade edilmektedir. Tarama modeliyle gerçekleştirilen araştırmada 13 maddeden oluşan "Ekstra Program Etkinliklerine Katılım Ölçeği" kullanılmış ve 12-18 yaş dönemindeki 690 ortaokul ve lise öğrencilerinden veriler toplanmıştır. Öğrencilere ayrıca ekstra program etkinliklerinin ölçekte belirtilmeyen faydalarının neler olduğu sorusu yöneltilmiş ve verilen cevaplar betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğrenciler ekstra program etkinliklerinin orta düzeyde faydalı olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca ekstra program etkinliklerinin sosyal, akademik, fiziksel, duyuşsal, kişilik gelişimi ve iyi oluşları için faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci görüşleri; okula devam durumuna, aldıkları başarı belgelerine göre anlamlı fark göstermezken cinsiyete, sınıf düzeyine, akademik başarıya yönelik algıya, kitap okuma oranına, okula ve derslere duygu durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir. Araştırmanın sonuçlarına dayanarak ekstra program etkinliklerinin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre zenginleştirilmesi ve ekstra program etkinliklerini faydalı görmeyen öğrencilerle bunun nedenlerini ortaya koyacak derinlemesine araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
Ekstra program
Program dışı etkinlikler
Ekstra programın faydaları

Keywords
Extra curriculum
Extracurricular activities
Benefits of extra curriculum

Makale Geçmişi
Geliş: 03.08.2023
Kabul: 05.02.2024

ABSTRACT

This research explores students' perspectives on the advantages of participating in extracurricular activities. These additional activities, such as social, academic, and artistic pursuits that students choose to engage in beyond regular classes, promote well-rounded development. The study employed a survey model and utilized the "Scale for Participation in Extracurricular Activities" which included 13 items, to collect data from 690 students aged 12 to 18 in middle and high schools. Moreover, students were asked to share their views on the benefits of the extracurricular activities, which were further analyzed through descriptive analysis. The findings indicated that students rated the extra curriculum as "moderately" helpful, with a score of 3.24. They also acknowledged that the curriculum enhanced their social, academic, physical, emotional, and personality development and well-being. Furthermore, students' opinions were consistent regardless of their school attendance status and academic achievement certificates. However, they varied significantly based on gender, grade level, attitude toward academic success, reading habits, and feelings toward school and classes. According to the study's findings, it is suggested that extracurricular activities be tailored to the interests and needs of students. Additionally, conducting in-depth research with students who do not find the extra curriculum useful is suggested to reveal the reasons for their dissatisfaction.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf Orhan, Ü. G., Seis, A., Gel, M. & Evran-Acar, F. (2024). Ekstra program etkinlikleri ve öğrencilere katkısı. *TEBD*, 22(1), 660-686. <https://doi.org/10.37217/tebd.1334666>

Giriş

Öğrenme ve kişilik gelişimi; sınıf içindeki dersler ve dersler dışındaki etkinliklere katılım yoluyla gerçekleşmektedir (Han ve Kwon, 2018). Eğitim kurumları kişinin bu çok yönlü gelişimi için öğretim programlarını kullanmakta ve öğrencilerin gönüllü olarak katıldıkları sosyal, akademik, sanatsal vb. etkinlikler sunmaktadır. Alanyazında genellikle ekstra program olarak ifade edilen bu etkinlikler derslerin dışında düzenlenmekte ve eğitim deneyiminin önemli bir yönünü oluşturmaktadır (Bartkus, Nemelka, Nemelka ve Gardner, 2012). Öğrencilerin sadece bilişsel becerilerinin gelişmesini değil gelecekteki yaşamları için gerekli olan becerilerin de gelişmesini desteklemektedir (Sarı, 2012). Ekstra program etkinliklerinin öğrencilere kendilerini tanımalarını sağlama, duygusal ve entelektüel gelişimlerini destekleme, yaratıcılıklarını, iletişim, öz düzenleme ve öz denetim becerilerini geliştirme konusunda faydaları bulunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin çalışmalara istekli katılmalarını, onların performanslarının üst düzeye çıkmasını sağlamaktadır (Narkabilova, 2021). Kısaca ekstra program bilişsel olan ve olmayan becerilerin gelişimini aktif öğrenci katılımını sağlayarak gerçekleştirmekte ve öğrencilere yaşam becerileri kazandırmaktadır (Kırkıç ve Vatansever-Bayraktar, 2021). Bu nedenle eğitim programı planlamalarında ekstra program uygulamalarına yer verilmesinin gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu sürece katılım gönüllülük kapsamında yürütüldüğü için veli ve öğrencilerin farkındalık kazanması önem taşımaktadır. Bu çalışma ile öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalar hakkındaki görüşlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Ayrıca bu görüşleri etkileyen unsurların neler olduğu incelenmiştir.

Ekstra program kavramının daha net anlaşılabilmesi için alanyazın incelemesi kapsamında ekstra program kavramının ne olduğu, tarihsel gelişim süreci ve sağladığı faydalar konusu detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Ekstra Programın Tanımı ve Kapsamı

Ekstra program; öğretim programlarının dışında kalan ve okul içi veya okul dışı organize edilen etkinliklere verilen isimdir (Oxford English Dictionary, 2022). Alanyazında “cocurricular-ortak/iş birlikli program”, “extraclass-sınıf dışı”, “socializing-integrating-sosyalleşme-bütünleşme”, “collateral student practices-tamamlayıcı öğrenci etkinlikleri” kullanımları bulunmaktadır ancak “extracurricular activities- ekstra program aktiviteleri” en çok tercih edilen ve benimsenen tanımdır (Beale, 1983). Ekstra program; resmi programın hedefleri kapsamında, program vizyonunu destekleyen, zenginleştiren, katkı sağlayan etkinliklerdir (Bartkus vd., 2012; Fretwell 1931’den aktaran Beale, 1983). Öğrencilerin akademik, sosyal kazanımlara ulaşmasını sağlayacak amaçlı, organize edilmiş, zorunlu olmayan, katılımın isteğe bağlı olduğu, öğrencilerin ilgisine göre düzenlenen, katılım sonucu bir not alınmayan, sınıf etkinliğinin bir parçası olmayan etkinliklerdir (Aslan-Altan, 2019; Bartkus vd., 2012; Han ve Kwon, 2018; Mahoney, 2014). Bu kapsamda; sosyal etkinlikler (gönüllü

topluma hizmet etkinlikleri), performans etkinlikleri (drama, dans, koro gibi), takım sporları, okul yönetimine katılım (öğrenci meclisi, kol faaliyetleri gibi) ve akademik kulüpler veya dersler (tartışma, yabancı dil, matematik veya satranç kulüpleri, bilim fuarları) gibi gönüllü faaliyetleri içermektedir (Aslan-Altan, 2019; Eccles ve Barber, 1999). Ekstra program sayesinde öğrencilerin denetlenmedikleri durumlarda okulun kazandırdığı davranışları ne düzeyde kazandıkları değerlendirilebilir ve öğretim programlarının etkililiği test edilebilir (Beale, 1983).

Ekstra Program Kavramının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Ekstra program, öğrencilerin okulda düzenledikleri aktiviteleri kontrol etme ve program hedefleri içinde düzenleme ihtiyacıyla ortaya çıkmıştır (Beale, 1983). Amerika Birleşik Devletleri'nde 19.yy'da normal akademik programa ek olarak kurgulanmaya başlanmış, edebiyat toplulukları, münazara kulüpleri daha sonra atletizm kulüpleri ve okul gazeteleri oluşturulmaya başlanmıştır (Massoni, 2011; Wilcox, 2012). Bu yıllarda akademik dersler okulun temel görevi, ekstra program aktiviteleri ise eğlence amaçlı görülmüştür. Ancak sonraki yıllar ekstra programın çeşitlendiği ve eğitimciler tarafından faydalarının fark edildiği yıllar olmuştur (Wilcox, 2012). Ekstra programın gelişimi dört dönemde ele alınmıştır. 1870-1900 yıllarını kapsayan birinci dönem, tüm eğitimcilerin ekstra programı reddettiği ve öğrenciye faydasına inanmadığı dönem olmuştur. İkinci dönem 1900-1920 yıllarında ise ekstra programa katılımın pasif olduğu; ancak eğitimcilerin ders dışı etkinliklere katılımın bazı öğrenme fırsatları yarattığını fark etmeye başladıkları yıllar olmuştur (Gholsan, 1985). Bu yıllarda öğretmen yetiştiren kurumlarda ekstra program etkinliklerinin düzenlenmesiyle ilgili dersler verilmeye başlanmıştır. Fretwell bu dersi okutan ve öğrencileri ile birlikte makale ve ders kitapları üreterek alanyazının oluşmasına zemin hazırlayan öncü isimlerden olmuştur (aktaran Beale, 1983). 1920-1956 yıllarında geçen üçüncü dönemde, ders dışı etkinliklere katılımın aktifleştiği, eğitimcilerin bu etkinliklerin faydasına inanmaya başladıkları ve okulların çoğunun ekstra programa yer verdiği dönem olmuştur. Son dönemde ise öğrencilerin ekstra program etkinliklerine katılmaları teşvik edilmekte ve anlamı zenginleştirilerek iş birlikli program (cocurricular) olarak görülmektedir (Gholsan, 1985).

Türkiye'de Ekstra Program Etkinliklerinin Gelişimi

Türkiye'de ekstra program çalışmalarına 1929 yılında ilkökul yönetmeliğinde yer verilmiştir. Öğrencilerin okul içinde ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, kendi girişimleriyle eğitsel kol çalışmalarına katılmaları istenmiştir (Binbaşıoğlu, 2000). 1974'de ders dışı etkinliklere üç saatlik bir zaman ayrılmış ve öğrenciler sportif, sanatsal, kültürel etkinliklere yönlendirilmişlerdir (Çelikkaya, 1999). 1983 yılında ortaokul, lise ve dengi okullarda kapsamlı eğitsel çalışmalar sunularak okulların olanakları ölçüsünde etkinliklerin yürütülmesi istenmiştir. 2010 yılında izcilik, beden eğitimi ve spor çalışmaları, halk oyunları, güzel sanatlar ile Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

(TÜBİTAK) koordinesinde yürütülen bilim çalışmaları ders dışında yapılacak eğitim çalışmaları olarak belirlenmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2010). Bu tarihten sonra sosyal etkinlikleri geliştiren, dönüştüren ek maddeler yayınlanmış, etkinliklerin amacı, işlevi ve uygulanma süreci düzenlenmiştir (Çöğmen, 2022). 2017 yılında ise “Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği” ile öğretim programlarının yanı sıra bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ve toplum hizmeti kapsayan sosyal etkinlik usul ve esasları düzenlenmiştir. Yönetmelikle öğrencilerin yeni ilgi alanlarına sahip olmaları, özgüven, sorumluluk duygusu, gönüllülük, demokratiklik, millî, manevi, ahlaki, insani ve kültürel değerleri kazanmaları hedeflenmiştir. Bu kapsamda “yarışma, tören, mezuniyet günü, tanıtım günü, anma günü, yayın, müzik, halk oyunu, tiyatro, kampanya, ziyaret, gösteri, şenlik, şiir dinletisi, turnuva, konferans, panel, sempozyum, imza günü, fuar, sergi, kermes, gezi, proje hazırlama ve benzeri etkinlikler ile okul içi izcilik ve gençlik kampları faaliyetleri ile sportif yarışmalar”ın yapılabileceği, gerektiği durumlarda öğretmenler kurulu kararıyla farklı öğrenci kulüplerinin açılabilceği belirtilmiştir. Öğrencilere katılım belgesi verilmesine ve yapılan çalışmaların e-Okul sisteminde Sosyal Etkinlik Modülüne işlenmesine karar verilmiştir. Sosyal etkinliklerin Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı gençlik merkezleri ve gençlere yönelik faaliyet gösteren kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılarak yararlanılabileceği belirtilmiştir. Düzenlenecek etkinliklere yönelik destek alınabilecek kurumlar, örnek planlama örnekleri sunulmuştur (MEB, 2017).

Ekstra Program Etkinliklerinin Sağladığı Faydalar

Ekstra program etkinliklerinin öğrencilere sağladığı faydalar alanyazında kabul gören bir olgudur. Ekstra program etkinliklerinin öğrencilere sağladığı faydaları ortaya çıkarmaya yönelik çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda ekstra program etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı (Aslan-Altan, 2019; Dick, 2010; Karaküçük, 1999; Köse, 2007; Massoni, 2011; Miranda, 2001; Moriana vd., 2006; Özkan, 2020; Reeves, 2008) ve ileride başarılı birer yönetici olmalarını sağladığı yönünde (Boone, Kurtz ve Fleenor, 1988; Massoni, 2011) sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca ekstra program etkinliklerine katılım öğrencilerdeki davranış sorunlarını azaltmakta, okula karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamakta, okulu bırakma oranını düşürmekte ve sosyal yönlerini geliştirmektedir (Aslan-Altan, 2019; Çınar, 2019; Dick, 2010; Holloway, 2002; Howie, Lukacs, Pastor, Reuben ve Mendola, 2010; Karaküçük, 1999; Köse, 2007; Kuh, 1993; Massoni, 2011). Yardımlaşma, yansıtıcı düşünme, bilgiye ulaşma ve kullanma, pratiklik, özgüven, empati gibi değer ve beceriler kazandırmaktadır (Clotfelter, 2001; Çınar, 2019; Kuh, 1993).

Ancak Türkiye’de ekstra program etkinliklerinin uygulamada ihmal edildiği ve öğrenciler tarafından sağladığı faydaların fark edilmediği görülmektedir (Aybek, İmamoğlu ve Taşmektepligil, 2011; Sarı, 2012). 2017 yılında yapılan düzenlemelerden sonra ise veli ve öğretmenlerin ekstra

program çalışmalarına yönelik tutumunun olumlu yönde bir eğilim izlediği ve öğrenci gelişimine sağladığı faydaların fark edildiği görülmektedir (Ayyıldız, Yüksel, Canlı, Taşkın ve Sunay, 2021; Kesen, 2019; Kocayığıt ve Ekinci, 2020; Yüceer, Coşkun-Keskin ve Aydoğmuş-Doğan, 2022). Okulların ekstra program çerçevesinde yaptıkları çalışmaların sağladığı faydalara ilişkin öğrencilerin farkındalık düzeyinin ne olduğunu ve bu farkındalıkları etkileyen unsurların neler olduğunun araştırılması önem kazanmaktadır. Bu çalışmada; ekstra program çalışmalarının devlet okullarındaki öğrencilere ne düzeyde katkı sağladığı, bu katkıların neler olduğu ve öğrenci görüşlerine etki eden unsurların neler olduğunun araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 7-12. sınıf düzeyindeki öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşleri nasıldır?
 - 7-12. sınıf düzeyindeki öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşleri;
 - a. cinsiyete
 - b. sınıf düzeyine
 - c. akademik başarıya
 - d. kitap okuma oranına
 - e. okula devam durumuna
 - f. okulla ilgili duygu durumuna
 - g. derslerle ilgili duygu durumuna
- göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma betimsel özellik taşımaktadır, nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseniyle gerçekleştirilmiştir. Tarama araştırmaları, bir toplumdaki bireylerin belirli bir konudaki tutumlarını, inançlarını, davranışlarını veya özelliklerini belirlemek için sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009; Can, 2014; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014). Bu araştırma ortaokul ve lise öğrencilerinin ekstra program etkinliklerinin öğrencilere sağladığı faydalara ilişkin görüşlerini betimlemeyi amaçladığı için tarama deseni seçilmiştir.

Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında, Düzce ilinde bulunan devlet okullarında öğrenim görmekte olan ortaokul ve lise öğrencileri oluşturmaktadır. Düzce merkezde toplamda 20 ortaokul, 21 ortaöğretim devlet okulu bulunmaktadır. Örneklem belirlenirken tabakalı

örnekleme yöntemi seçilmiştir. Tabakalı örnekleme evrendeki alt grupların belirlenip bunların evren büyüklüğü içindeki oranlarıyla örnekleme temsil edilmelerini sağlamayı amaçlayan bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2009; Çokluk vd., 2014). Örneklem olarak Düzce merkezde bulunan devlet okullarında okuyan 12-18 yaş dönemindeki ortaokul ve lise öğrencileri çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu dönemdeki öğrenciler yaş grubu özellikleri açısından ergenlik döneminde oldukları ve benzer özellikler taşıdıkları için bu grupla çalışma tercih edilmiştir. Örneklemi oluşturan öğrencilerin sınıf düzeyleri ve sayıları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklem

<i>Sınıf düzeyi</i>	<i>Öğrenci sayısı</i>
7.sınıf	225
8.sınıf	99
9.sınıf	74
10.sınıf	131
11.sınıf	132
12.sınıf	29
Toplam	690

Sınırlılıklar

Araştırma Düzce ili merkezindeki devlet okullarının 7-12. sınıf arasındaki öğrencileriyle sınırlandırılmıştır.

Veri toplama süreci 8 ve 12. sınıf öğrencilerinin bir üst kademeye geçiş sınavına hazırlandıkları dönemde olduğu için bu sınıf seviyelerindeki öğrencilerin katılımı diğer sınıf seviyelerine göre daha azdır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada verileri toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan “Ekstra Program Etkinliklerine Katılım Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek oluşturulurken alanda yapılmış olan çalışmalar incelenmiş ve üç uzmandan görüş alınmıştır. Uzman görüşlerine göre maddelerin ifade şekilleri sadeleştirilmiştir. Uzman görüşlerinden hareketle yapılan düzenlemelerden sonra ortaokul düzeyinden 45 ve lise düzeyinden 27 toplamda 72 öğrenciye ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama yüz yüze yazılı formlar aracılığıyla 2022 Nisan ayında araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Ön uygulama sonrasında gerekli düzenlemeler yapılmış ve ölçeğin yönergesi daha anlaşılır olması için yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca bazı maddelerin ifadelerinde değişiklik yapılmış, olumsuz ifadeler anlam kolaylığı sağlanması amacıyla olumlu ifadelere çevrilmiş ve ölçeğe son hali verilmiştir. Veri toplama aracının doldurulma süresi yaklaşık 10 dakikadır.

Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde “cinsiyet, sınıf seviyesi, başarı durumu, devamsızlık süresi, okul gelme hakkındaki duygusu, okula gelmekten hoşlanma durumu, önceki dönemde aldığı belge, kitap okuma sıklığı, en sevdiği ders” gibi katılımcıların kişisel bilgilerinin yer

aldığı dokuz soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalarla ilgili 13 adet Likert tipi soru bulunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin belirtmek istediklerini yazabilecekleri açık uçlu iki soru bulunmaktadır.

Uygulanan ölçeğin ikinci bölümünün iç tutarlılığını test etmek için faktör analizi yapılmıştır. Toplanan verilerin faktör analizine uygunluğu Bartlett-Testi ile araştırma grubunun büyüklüğünün yeterliliği ise Keiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile değerlendirilmiştir. KMO değerinin faktör analizi için KMO değeri 0,916, Barlett Küresellik Testi sonucu ($\chi^2=4424,141$, $p<0,05$) olarak bulunmuştur. KMO değerinin 0,80'in üzerinde olması "mükemmel" olarak görülmektedir (Büyüköztürk, 2002). Ortaya çıkan bu değerler veri yapısının faktör analizi için yeterli ve uygun olduğunu göstermektedir. Bu aşamadan sonra ölçek maddelerinin boyutlarının belirlenebilmesi ve güvenilirlik analizinin yapılabilmesi amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Tek faktörden oluşan ölçekte 13 madde yer almaktadır. Faktör yük değeri minimum 0,32 seçilmiştir. Analizler sonucunda maddeler tek faktör altında toplanmıştır ve bu maddeler toplam varyansın %49,1'ini açıklamaktadır. Ölçek maddeleri ve maddelerin yükleri Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2. Madde Faktör Yükleri

<i>Maddeler</i>	<i>Faktör Yüğü</i>
1 O alanda iyi olduğumu hissettirir.	.682
2 Tanınmamı sağlar.	.659
3 Disiplin kazandırır.	.709
4 Kendimi mutlu hissetmemi sağlar.	.727
5 Arkadaşlarımla birlikte vakit geçirmemi sağlar.	.644
6 Arkadaş edinmemi kolaylaştırır.	.715
7 Farklı bir ortama girdiğimde kendimi daha rahat ifade etmemi sağlar.	.742
8 Grup içinde konuşma yapmamı kolaylaştırır.	.774
9 Ders notlarımı olumlu etkiler.	.632
10 Katıldığım etkinlikle ilgili araştırma yapmama teşvik eder.	.702
11 Daha çok okumamı ve araştırmamı teşvik eder.	.688
12 Okula gelme isteğimi artırır.	.657
13 Hedeflerime ulaşmamı olumlu yönde etkiler.	.761

Tablo 2'de görüldüğü gibi madde faktör yükleri oldukça yüksek değerler almıştır, tüm maddeler 0,6'nın üzerindedir. Faktöre "ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalar" adı verilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek için her maddeye Cronbach Alpha iç tutarlılık testi uygulanmıştır. Ölçeğin tamamı için Cronbach Alpha katsayısı 0,913 bulunmuştur. Bu değer 0,7'nin üzerinde olması güvenilirlik için yeterli görülmektedir (Büyüköztürk vd., 2009; Gürbüz ve Şahin, 2017). Ölçeği yorumlarken kullanabilmek için düzey belirlemeye yönelik maksimum puana dayalı standardizasyon yapılmıştır. Derecelendirme ve sınırlar Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Derecelendirme ve Sınırlar

<i>Verilen Seçenekler</i>	<i>Sınırlar</i>	<i>Düzeyler</i>
Kesinlikle Evet	4,20-5,00	Yeterli düzey
Evet	3,40-4,19	
Orta	2,60-3,39	Orta düzey
Hayır	1,80-2,59	Yetersiz düzey
Kesinlikle Hayır	1,00-1,79	

Veri Toplaması ve Verilerin Analizi

Veriler toplanmadan önce araştırma ile ilgili etik kurul izinleri ve İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Veriler 2022 Mayıs ayında yüz yüze olacak şekilde okul ortamında toplanmıştır. Toplam 690 veriye ulaşılmıştır. Toplanan nitel ve nicel veriler iki ayrı dosya olarak ayrılmıştır. Nicel veriler SPSS programına aktarılmış ve veri temizliği yapılmıştır. Ön analiz işlemleri olarak verilerin her bir değişkene ilişkin normallik testi yapılmış ve Tablo 4' te sunulmuştur:

Tablo 4. Öğrenci Verilerine Ait Betimsel İstatistikler

	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{x}	<i>Ss</i>	<i>Skewness</i> (Çarpıklık)	<i>Kurtosis</i> (Basıklık)
Cinsiyet	690	1	2	1,39	.487	.471	-1,783
Sınıf düzeyi	690	1	6	2,90	1,666	.198	-1,412
Başarı düzeyleri	690	1	3	2,16	.579	-.024	-.207
Belge	690	1	3	1,71	.753	.524	-1,070
Kitap okuma sıklığı	690	1	4	2,17	.938	.475	-.617
Devamsızlık	690	1	5	1,88	1,235	1,406	.905
Okula gelmekten hoşlanma	690	1	3	1,82	.655	.210	-.723
Okul duygu	690	1	5	3,19	.963	-.528	.362
Sevdiği ders	690	1	8	4,16	2,153	.012	-1,249
Ortalama	690	1	5	3,24	.886	-.400	.059

Tablo 4'te sunulduğu gibi çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ve +2 arasında olması verilerin normal dağıldığını göstermektedir (George ve Mallery, 2019). Normal dağılımın bir gereği olarak araştırmada parametrik testler kullanılmıştır. Bu kapsamda betimsel istatistikler, ikili gruplar arasındaki farkların anlamlılığını test etmek için ilişkisiz örneklem için t-Testi kullanılmıştır. İki den fazla grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için tek yönlü varyans analizi ve eta-kare etki büyüklüğü kullanılmıştır. Eta-kare etki büyüklüğü 0,01 ise küçük düzeyde, 0,06 ise orta düzeyde, 0,14 ise büyük düzeyde etkilemektedir (Büyüköztürk vd., 2009; Çokluk vd., 2014). Farkların hangi gruplardan kaynaklandığını test etmek amacıyla Post-hoc testlerinden Tukey HSD testi yapılmıştır.

Araştırmanın nitel verilerini "ders dışı etkinliklere katılımın sağladığı faydalar konusunda ölçekte belirtilenler dışında faydalar" bulunup bulunmadığına ilişkin açık uçlu soruya verilen yanıtlar ile ölçeğin sonunda belirtilen "eklemek istedikleriniz" ifadesine gelen yanıtlar oluşturmaktadır. Bu verilerin analizinde içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. İçerik analizi, sistematik ve tarafsız olarak metinlerin içinden örtük anlamların incelenmesi için kullanılan bir araştırma tekniğidir (Baltacı, 2019).

Bu analiz yönteminde verilerin daha ayrıntılı incelenmesi ve bu verileri açıklayan kavram, kategori ve temalara ulaşılmaya çalışılır. Araştırmada da veriler analiz edilirken nitel veri setleri ayrı bir dosyada birleştirilmiş, daha sonra veriler kodlanarak uygun kategoriler altında bir araya getirilmiştir. Kategori ve kodların uyumlu ve anlaşılabilir olmasına özen gösterilmiştir.

Geçerliği sağlamak için uygun veri toplama aracı kullanılmış, araştırma sorularının açık ve net olmasına dikkat edilmiş, pilot uygulama yapılmıştır. Kod ve kategoriler oluşturulurken araştırmacılar uzlaşma sağlamaya çalışmıştır. Analizlerde kodlayıcı uyumuna dikkat edilmiş, kategori ve kod tutarlılıkları kontrol edilmiştir. Kategorilere örnek olması açısından doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırmada güvenilirliği sağlamak amacıyla veriler gerektiğinde incelenebilmesi için saklanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, “7-12. sınıf düzeyindeki öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşleri nelerdir?” ve “7-12. sınıf düzeyindeki öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşleri; cinsiyete, sınıf düzeyine, akademik başarıya, kitap okuma oranına, okula devam durumuna, okulla ilgili duygu durumuna, derslerle ilgili duygu durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklindeki iki alt probleme ait toplanan verilerin istatistiksel sonuçlarına ait bulgular sunulmaktadır.

Öğrencilerin Ekstra Program Etkinliklerinin Sağladığı Faydalara İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin ekstra programın sağladığı faydalara ilişkin görüşleri hem nicel hem nitel boyutuyla ele alınmıştır. Nicel boyutunda, ölçek kapsamında sunulan ekstra programın sağladığı faydaları açıklayan her bir ifadeye ilişkin görüşlerinin ortalamaları aşağıdaki Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Ekstra Program Etkinliklerinin Sağladığı Faydalar

<i>Maddeler</i>	\bar{x}
Arkadaşlarımla birlikte vakit geçirmemi sağlar.	3,89
Kendimi mutlu hissetmemi sağlar.	3,77
O alanda iyi olduğumu hissettirir.	3,56
Hedeflerime ulaşmamı olumlu yönde etkiler.	3,36
Disiplin kazandırır.	3,29
Arkadaş edinmemi kolaylaştırır.	3,29
Tanınmamı sağlar.	3,14
Farklı bir ortama girdiğimde kendimi daha rahat ifade etmemi sağlar.	3,14
Grup içinde konuşma yapmamı kolaylaştırır.	3,11
Daha çok okumamı ve araştırmamı teşvik eder.	2,92
Ders notlarımı olumlu etkiler.	2,91
Katıldığım etkinlikle ilgili araştırma yapmama teşvik eder.	2,90
Okula gelme isteğimi arttırır.	2,85
Toplam	3,24

Öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin verdiği yanıtların aritmetik ortalaması 3,24 “orta” düzeyde olduğu görülmektedir. Öğrenciler ekstra program etkinliklerinin en çok “arkadaşlarla birlikte vakit geçirme”, en az ise “okula gelme isteğini artırma” konusunda faydasının bulunduğunu düşünmektedirler.

Öğrencilerden ayrıca ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerini yazılı olarak da belirtmeleri istenmiştir. Aşağıdaki Tablo 6’da görüşlere ilişkin nitel bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 6. Ekstra Program Etkinliklerinin Öğrencilere Sağladığı Diğer Faydalar

<i>Kategoriler</i>	<i>Kodlar</i>
Sosyal	Vaktin boş geçmemesi
	Arkadaşlarla kaynaşma
	Gerçek yaşama hazırlama
	Eğlenme
	Sevildiğini hissetme
	Güzel anılar kazandırma
	Hoşuna gitme
Akademik	Farklı kültürleri tanıma
	Başarı artışı sağlama
	Ders çalışmayı arttırma
	Derslerin oluşturduğu baskıyı azaltma
Kişisel	Ders motivasyonunu artırması
	Fiziksel gelişimi destekleme
	Sportif ve dinç hissetme
	Kendini geliştirme
	Öz düzenleme becerisi kazandırma
	Özgüvenini destekleme
	Duygu kontrolünü destekleme
	Yeteneklerini fark etme
Kendine yeni bir şeyler katma	
Depresyonu engelleme	

Tablo 6’da sunulduğu gibi ekstra program etkinliklerinin öğrencilere sağladığı faydalar içerik analizi sonucunda; sosyal, akademik ve kişisel başlıkları altında toplanmıştır. Öğrenciler sosyal açıdan; vaktin boş geçmemesi, arkadaşlarla kaynaşma, gerçek yaşama hazırlama, eğlenme, sevildiğini hissetme, güzel anılar kazandırma, hoşuna gitme, farklı kültürleri tanıma konusunda ekstra program etkinliklerinin faydalı olduğunu düşünmektedirler. Bu konuda görüşlerini bildiren öğrencilerin “Günüümü verimli geçirmeme yardımcı oluyor ve mutlu ediyor.” (Ö543), “Sosyalleşmeyi ve kendimi daha iyi şekilde tanımamı sağlıyor.” (Ö452), “İletişim konusunda büyük gelişim sağladı.” (Ö594), “Ortam edinmemi sağlıyor.” (Ö653), “Bilmiyorum, anı edinmemi sağlıyor.” (Ö574), “Okulda keyifli vakit geçirmemi sağlıyor.” (Ö522), “Başka kültür ve gelenekler hakkında bilgi edinmemi sağlıyor.” (Ö634) şeklinde düşüncelerini açıkladıkları görülmektedir.

Öğrenciler ekstra program etkinliklerinin akademik açıdan; başarıyı ve ders çalışmayı arttırdığı, derslerin oluşturduğu baskıyı azalttığı, ders motivasyonunu artırdığı şeklinde görüş

bildirmişlerdir. Bu konuda öğrenciler; “Derslerde geliştiğimiz gibi sosyal yönlerde de gelişiriz.” (Ö414), “Böyle etkinliklerin derslerin üzerimizde oluşturduğu baskıyı azalttığını düşünüyorum.” (Ö424), “Motivasyonu arttırdığı için derslere daha düzenli çalışırım.” (Ö390) şeklinde düşüncelerini ifade etmektedirler.

Öğrenciler ekstra program etkinliklerinin kişisel açıdan; fiziksel gelişimi destekleme, sportif ve dinç hissetme, kendini geliştirme, öz düzenleme becerisi kazandırma, özgüvenini ve duygu kontrolünü destekleme, yeteneklerini fark etme, kendine yeni bir şeyler katma ve depresyonu engelleme alanlarında kendilerine fayda sağladığını düşünmektedirler. Bu konuda belirtilen öğrenci görüşlerinde; “... (Özellikle spor) beni daha iyi hissettiriyor.” (Ö193), “Bir şeylerin peşinde sürekli koşturuyor olmak beni mutlu ediyor.” (Ö462), “Ortam içinde rahat konuşabilmemi sağlıyor.” (Ö514), “Etkinlikler bana özgüven kazandırıyor.” (Ö568), “... Kendime yeni şeyler katmak eğlenceli.” (Ö662) şeklinde ifadeler yer almaktadır.

Öğrencilerin Ekstra Program Etkinliklerinin Sağladığı Faydalara İlişkin Görüşlerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre 690 öğrenciden elde edilen verilerle ilişkisiz örneklem için t-Testi ile analiz edilerek anlamlı bir fark gösterip göstermediği incelenmiştir.

Tablo 7. Ekstra Program Etkinliklerinin Yararlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

		<i>n</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	η^2
Cinsiyet	Kız	424	3,33	0,843	688	3,439	0,001	.017
	Erkek	266	3,10	0,934				

Tablo 7’de yer alan bulgulara göre 7-12. sınıf düzeyindeki öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı fark göstermektedir ($t(690)=3,439$; $p<0,05$). Kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasındaki bu anlamlı farkın kız öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğüne göre bu etkinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Kız öğrencilerin ($\bar{x}=3,33$) ve erkek öğrencilerin ($\bar{x}=3,10$) ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara yönelik algılarının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Buna göre 7-12. sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerine etki eden bir faktördür ancak etki düzeyi düşüktür.

Öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerinin sınıf düzeyi, akademik başarı düzeyleri, geçmiş dönemde aldığı belge, kitap okuma sıklığı, okula devam durumu, okula gelmekten hoşlanma, okula karşı geliştirdiği duygu ve en sevdiği ders değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş olup sonuçları aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 8. Ekstra Program Etkinliklerinin Yararlarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Fark	η^2
7. sınıf	225	3,184	.853	Gruplar arası	12,098	5	2,420	3,129	.008	8-10	.022
8. sınıf	99	3,003	.853							8-11	
9. sınıf	74	3,197	.932								
10. sınıf	131	3,405	.956	Grup içi	528,859	684	.773				
11. sınıf	132	3,356	.867								
12. sınıf	29	3,348	.709								
Toplam	690	3,241	.886		540,957	689					

Tablo 8'e ait bulgulara göre 7-12. sınıf düzeyindeki öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşleri sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F(5,684)=3,129$; $p<0,05$). Buna göre öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerinin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerini etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir. Yapılan Post Hoc testi ile anlamlı farkın 8. sınıf öğrencileri ile 10. sınıf öğrencileri arasında 10. sınıf öğrencileri lehine ve 11. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri arasında 11. sınıf öğrencileri lehine olduğu görülmektedir. Sınıf düzeyleri dikkate alındığında bu etkinin düşük düzeyde olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerinin ders başarılarını algılama düzeylerine ve geçmiş dönemde aldıkları belgelere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Ekstra Program Etkinliklerinin Yararlarının Ders Başarıları Algısına ve Aldıkları Belgelere Göre Karşılaştırılması

	Değişkenler	N	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Fark	η^2
Ders başarı düzeyleri	1.Zayıf	70	2,914	1,076	Gruplar arası	14,357	2	7,178	9,365	.000	1-2	.026
	2.Orta	442	3,215	.846							1-3	
	3.Başarılı	178	3,433	.861	2-3							
	Toplam	690	3,241	.886	540,957	689						
Belge	1.Takdir	322	3,283	.846	Gruplar arası	3,253	2	1,627	2,078	.126		
	2.Teşekkür	243	3,260	.887							Grup içi	
	3.Hiçbiri	125	3,097	.973								
	Toplam	690	3,241	.886	540,957	689						

Tablo 9'a göre öğrencilerin ders başarılarını algılama düzeyleri değişkenine göre 7-12. sınıf düzeyindeki öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F(2,687)=9,365$; $p<0,05$). Bu anlamlı farkın kaynağını bulmak için yapılan post hoc testine göre, ders başarısını zayıf düzeyde gören öğrenciler ile orta düzeyde gören öğrenciler arasında orta düzeyde gören öğrenciler lehine, ders başarısını zayıf düzeyde gören öğrenciler ile başarılı gören öğrenciler arasında başarılı öğrenciler lehine ve ders başarısını orta

düzeyde gören öğrenciler ile başarılı gören öğrenciler arasında başarılı öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin kendilerini derslerde başarılı görme düzeyleri arttıkça ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara yönelik görüşlerin daha olumlu olduğu söylenebilir. Etki düzeylerine bakıldığında ise ders başarı düzeylerinin etkisinin düşük olduğu görülmektedir.

7-12. sınıf öğrencilerinin bir önceki eğitim-öğretim döneminde almış oldukları belgelerle ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşleri arasında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F(2,687)=2,078$; $p>0,05$). Buna göre, farklı başarı belgesi alan veya hiçbir belge almayan öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı yararlarla ilişkin görüşlerinin ortalamaları birbirine yakın değerdedir. Her grubun ortalamasının “yeterli” aralıkta olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, öğrencilerin akademik başarılarına yönelik aldıkları belgelerin öğrencilerin görüşlerini etkileyen bir değişken olmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerinin kitap okuma sıklığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmış olup sonuçları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Ekstra Program Etkinliklerinin Yararlarının Kitap Okuma Sıklığına Göre Karşılaştırılması

<i>Kitap Okuma Sıklığı</i>	<i>N</i>	<i>X̄</i>	<i>Ss</i>	<i>Varyans Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Sd</i>	<i>Kareler Ort.</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>Fark</i>	<i>η²</i>
1.Hiç	176	2,991	.969	Gruplar arası	19,942	3	6,647	8,752	.000	1-2	.036
2.Ayda 1-2	297	3,249	.813								
3.Ayda 3-4	139	3,384	.844								
4.Ayda 5 ve üzeri	78	3,521	.899	Grup içi	521,015	686	.759				
Toplam	690	3,241	.886		540,957	689					

Öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara yönelik görüşleri aylık kitap okuma sıklığına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($F(3,686)=8,752$; $p<0,05$). Buna göre öğrencilerin aylık kitap okuma sayılarının ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara yönelik görüşlerini etkileyen bir etmen olduğu söylenebilir. Post hoc testine göre bu farkın, ayda hiç kitap okumayanlarla ayda 1-2 kitap okuyanlar arasında ayda 1-2 kitap okuyanlar lehine, ayda hiç kitap okumayanlarla ayda 3-4 kitap okuyanlar arasında ayda 3-4 kitap okuyanlar lehine, ayda hiç kitap okumayanlarla ayda 5 ve üzeri kitap okuyanlar arasında ayda 5 ve üzeri kitap okuyanlar lehine olduğu görülmüştür. Buna göre kitap okuma alışkanlığı olan öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilere göre ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin daha olumlu görüşte olduğu söylenebilir. Kitap okuma sıklığı düzeyleri dikkate alındığında bu etkinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerinin öğrencilerin devamsızlık yapmasına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır ve sonuçları Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Ekstra Program Etkinliklerinin Yararlarının Devamsızlık Durumuna Göre Karşılaştırılması

<i>Devamsızlık</i>	<i>N</i>	<i>X̄</i>	<i>Ss</i>	<i>Varyans Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>sd</i>	<i>Kareler Ort.</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
0-5 gün	372	3,238	.869	Gruplar arası	1,212	4	.303	.384	.820
6-10 gün	170	3,285	.861						
11-15 gün	61	3,272	.933						
16-20 gün	31	3,151	.801	Grup içi	539,745	685	.788		
21 gün ve üzeri	56	3,140	1,073						
Toplam	690	3,241	.886		540,957	689			

Tablo 11’e göre öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşleri öğrencilerin devamsızlık yaptıkları gün sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F(4,685)=0,384$; $p>0,05$). Buna göre, öğrencilerin devamsızlık durumunun öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerine etki eden bir değişken olmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerinin öğrencilerin okula gelmekten hoşlanma ve okulu sevme değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmış olup sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Ekstra Program Etkinliklerinin Yararlarının Okula Karşı Duygu Durumuna Göre Karşılaştırılması

	<i>Değişkenler</i>	<i>N</i>	<i>X̄</i>	<i>ss</i>	<i>Varyans Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Sd</i>	<i>Kareler Ort.</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>Fark</i>	<i>η²</i>
Okula gelmekten hoşlanma	1.Evet	223	3,555	.854	Gruplar arası	41,184	2	20,592	28,306	.000	1-2	.076
	2.Kısmen	371	3,160	.832							1-3	
	3.Hiç	96	2,824	.928							2-3	
	Toplam	690	3,241	.886		540,957	689					
Okulu Sevme	1.Hiç	58	2,765	0,987	Gruplar arası	47,122	4	11,781	16,341	.000	1-3	.087
	Sevmiyorum										1-4	
											1-5	
	2.Sevmiyorum	50	2,940	1,003							2-4	
											2-5	
	3.Ne seviyorum ne de sevmiyorum	330	3,156	0,825	Grup içi	493,835	685	.721			3-4	
4.Seviyorum	209	3,446	0,784	3-5								
5.Çok seviyorum	43	3,893	0,943	4-5								
Toplam	690	3,241	.886		540,957	689						

Öğrencilerin okula gelmekten hoşlanma durumu değişkenine göre öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşleri arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmaktadır ($F(2,687)=28,306$; $p<0,05$). Buna göre öğrencilerin okula gelmekten hoşlanma düzeylerinin öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerine etki

eden bir değişken olduğu söylenebilir. Bu farkın nereden kaynaklandığını belirlemek için yapılan post hoc testine göre, okula gelmekten hoşlanan öğrenciler ile okula gelmekten kısmen hoşlanan öğrenciler arasında okula gelmekten hoşlanan öğrenciler lehine, okula gelmekten hoşlanan öğrenciler ile okula gelmekten hoşlanmayan öğrenciler arasında okula gelmekten hoşlanan öğrenciler lehine, okula gelmekten kısmen hoşlanan öğrenciler ile okula gelmekten hoşlanmayan öğrenciler arasında okula gelmekten kısmen hoşlanan öğrenciler lehine fark olduğu görülmüştür. Etki büyüklüğüne göre bu etkinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Buna göre, öğrencilerin okula gelmekten hoşlanma düzeyleri arttıkça ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerinin de daha olumlu olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin okulu sevmeleri ile ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($F(4,685)=16,341$; $p<0,05$). Buna göre öğrencilerin okula gelmeye karşı hissettikleri duyguların ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerine etki eden bir etmen olduğu söylenebilir. Post hoc testi analizi sonucunda elde edilen farklılığa göre okula gelmeyi hiç sevmeyenler ile okula gelmeyi ne seviyorum ne de sevmiyorum diyenler arasında ne seviyorum ne de sevmiyorum lehine, okula gelmeyi hiç sevmeyenler ile okula gelmeyi sevenler arasında okula gelmeyi sevenler lehine, okula gelmeyi hiç sevmeyenler ile okula gelmeyi çok sevenler arasında okula gelmeyi çok sevenler lehine, okula gelmeyi sevmeyenler ile okula gelmeyi sevenler arasında okula gelmeyi sevenler lehine, okula gelmeyi sevmeyenler ile okula gelmeyi çok sevenler arasında çok sevenler lehine, okula gelmeyi ne seviyorum ne sevmiyorum diyenler ile okula gelmeyi sevenler arasında okula gelmeyi sevenler lehine, okula gelmeyi ne seviyorum ne sevmiyorum diyenler ile okula gelmeyi çok sevenler arasında okula gelmeyi çok sevenler lehine, okula gelmeyi sevenler ile okula gelmeyi çok sevenler arasında okula gelmeyi çok sevenler lehine olmaktadır. Buna göre okula gelmeyi sevme duygusu arttıkça ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin olumlu görüş geliştirmenin de artış gösterdiği söylenebilir. Okula karşı geliştirdikleri duygu düzeylerine bakıldığında, bu etkinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Öğrencilere en sevdiği dersin ne olduğu sorulmuş ve verilen cevaplar sekiz kategoride toplanmıştır. Bu cevaplardan birinin de “boş ders” yani öğretmenin olmadığı, ders işlenmeyen ders olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerinin öğrencilerin en sevdiği ders değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmış olup sonuçları Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13. Ekstra Program Etkinliklerinin Yararlarının Öğrencilerin Sevdiği Derse Göre Karşılaştırılması

<i>Sevdiği ders</i>	<i>N</i>	<i>X̄</i>	<i>Ss</i>	<i>Varyans Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Sd</i>	<i>Kareler Ort.</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>Fark</i>	<i>η²</i>
1 Fen bilimleri	108	3,272	.838							1-8	
2 Sosyal bilimler	78	3,064	1,064	Gruplar						2-8	
3 Matematik	111	3,371	.826	arası	26,245	7	3,749			3-8	
4 Yabancı dil	71	3,238	.873					4,968	.000	4-8	.048
5 Türkçe/ TDE	99	3,382	.808							5-8	
6 Görsel sanatlar	90	3,388	.827	Grup içi	514,712	682	.755			6-8	
7 Beden eğitimi	110	3,138	.852							7-8	
8 Boş geçen ders	23	2,388	.951								
Toplam	690	3,241	.886		540,957	689					

Tablo 13'e ait bulgulara göre 7-12. sınıf düzeyindeki öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerinin öğrencilerin en sevdiği derslere göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür ($F(7,682)=4,918$; $p<0,05$). Bu bulgulara göre öğrencilerin en sevdiği derslerin ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara ilişkin görüşlerine etki eden bir değişken olduğu söylenebilir. Yapılan Post Hoc testi analizine göre boş dersi sevenler ile fen bilimleri derslerini sevenler arasında fen bilimleri sevenler lehine, boş dersi sevenler ile sosyal bilimleri derslerini sevenler arasında sosyal bilimleri sevenler lehine, boş dersi sevenler ile matematik dersini sevenler arasında matematik dersini sevenler lehine, boş dersi sevenler ile yabancı dil dersini sevenler arasında yabancı dil dersini sevenler lehine, boş dersi sevenler ile Türkçe/TDE dersini sevenler arasında Türkçe/TDE dersini sevenler lehine, boş dersi sevenler ile görsel sanatlar dersini sevenler arasında görsel sanatlar dersini sevenler lehine, boş dersi sevenler ile Beden eğitimi dersini sevenler arasında beden eğitimi dersini sevenler lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sevdiği derslerin değerlerine bakıldığında orta düzeyde etkisinin olduğu söylenebilir. Buna göre boş ders haricindeki dersleri seven öğrencilerin, ekstra program etkinliklerinin sağladığı faydalara yönelik görüşlerinin boş dersi seven öğrencilerin görüşlerine göre daha olumlu olduğu söylenebilir. Boş geçen dersi seven öğrenciler, ders işlemeyi sevmeyen öğrencilerdir ve ekstra program etkinliklerini faydalı görmemektedirler.

Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde araştırmanın bulgularına göre ulaşılan sonuçlar, tartışma ve öneriler sunulmaktadır. Bu çalışmada ekstra program çalışmalarının öğrencilere sağladığı katkılar ve bu katkıların bazı kişisel özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilere beşli Likert tipinde bir ölçek ve ölçek dışında belirtmek istediği faydaları yazabileceği açık uçlu iki soru yöneltilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler ekstra program etkinliklerinin ölçekte belirtilen; etkinliğe katıldığı alanda iyi olduğunu hissetme, tanınma, disiplin kazanma, mutlu olma, arkadaşlarla birlikte olma, arkadaş edinme, kendini ifade etme, grup içinde

konuşma, ders notlarının, araştırma yapmanın, okumanın, okula gelme isteğinin artışı, hedeflere ulaşmayı sağlama gibi alanlarda kendilerine fayda sağladığını düşünmektedirler. Öğrenciler bu faydaların dışında sosyal, akademik, fiziksel, duyuşsal, kişilik gelişimi ve iyi oluşu destekleme konusunda da faydaları bulduklarını belirtmişlerdir. Ders dışı etkinliklerin öğrencilere sağladığı faydalar alanyazınla da desteklenmektedir. Bu çalışmalar ekstra program etkinliklerinin; akademik gelişim (Aslan-Altan, 2019; Dick, 2010; Karaküçük, 1999; Köse, 2007; Massoni, 2011; Miranda, 2001; Moriana vd., 2006; Reeves, 2008; Özkan, 2020), sosyal gelişim, okula karşı tutum (Aslan-Altan, 2019; Çınar, 2019; Dick, 2010; Holloway, 2002; Howie vd., 2010; Karaküçük, 1999; Köse, 2007; Kuh, 1993; Massoni, 2011), liderlik becerileri gelişimi (Boone vd., 1988; Massoni, 2011), değer gelişimi (Clotfelter, 2001; Çınar, 2019; Kuh, 1993) gibi alanlarda faydalarını ortaya koymaktadır.

Araştırma verilerinin analizi sonucunda ekstra program etkinliklerinin öğrencilere orta düzeyde fayda sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu oran yeterli düzeyde olmasa da ekstra program etkinliklerinin faydalarının araştırıldığı önceki yıllara ait çalışmalarla kıyaslandığında bu oranın yükseldiği görülmektedir. Sarı (2011), Yaşın (2012), Görkem (2012) ve Balcıoğlu (2013), öğrenci ve öğretmenlerin ekstra program etkinliklerini önemli görmedikleri ve öğrencilerin gelişimlerine hiçbir katkısının olmadığını düşündüklerini ortaya koymuşlardır. Bu sonuçlar ile araştırmanın sonuçları karşılaştırıldığında öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin faydalarına inanmaya başladıkları görülmektedir. Bu duruma 2017 yılındaki “Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği” hakkında yaptığı düzenlemelerin etkisi olabileceği düşünülmektedir. Bu düzenleme ile gençlik merkezleri ve sivil toplum kuruluşlarının okullarla birlikte hareket etmesiyle ekstra program etkinliklerinin çeşitliliği ve niteliği arttırılmıştır (MEB, 2017). Ayrıca veli ve öğretmenlerin de ekstra program etkinliklerine karşı olumlu tutum göstermesini sağlamış olabilir (Ayyıldız vd., 2021; Kesen, 2019; Kocayığit ve Ekinci, 2020; Yüceer vd., 2022).

Öğrencilerin görüşleri; okula devam durumuna, aldıkları başarı belgelerine göre anlamlı fark göstermezken cinsiyete, sınıf düzeyine, akademik başarıya yönelik algıya, kitap okuma oranına, okula ve derslere duygu durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık gösteren ve göstermeyen durumlar bir arada ele alınarak sırayla tartışılmıştır.

“Okula devam durumu” ve “aldıkları başarı belgelerinin” yani takdir ve teşekkür belgesi alıp almama durumunun ekstra program etkinliklerinin faydalarına yönelik öğrenci görüşlerine etki eden bir değişken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer araştırmalarda bu sonuca benzer ve zıt olan sonuçlara ulaşılmıştır. Alanyazında bu ekstra program aktivitelerine katılan öğrencilerin derslere düzenli olarak devam ettiği çalışmalar (Parsons, 2013) ve ekstra program etkinliklerinin başarıyı olumlu yönde etkilediğini gösteren çalışmaların yanında (Görkem, 2012; Köse, 2007) ekstra program etkinliklerinin test puanlarını önemli ölçüde etkilemediğini gösteren çalışmalar da bulunmaktadır

(Broh, 2002; Sarı, 2012). Bu çalışmada öğrencilerin okula düzenli devam etme(me)sinin veya başarı belgesi al(ma)masının ekstra program etkinliklerini faydalı görmeye etkisi olmadığı görülmüştür. Bu durum ekstra program etkinliklerini faydalı görme ile ekstra program etkinliklerine katılmanın aynı değerde olmamasına bağlanabilir. Öğrenciler faydalı gördükleri halde çeşitli nedenlerle katılmıyor olabilirler.

“Cinsiyet”, “sınıf düzeyi”, “akademik başarıya yönelik algı”, “kitap okuma oranı”, “okula ve derslere karşı duygu durumu” değişkenlerinin ekstra program etkinliklerinin faydalarına yönelik öğrenci görüşlerine etki eden değişkenler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarına göre kız öğrenciler erkek öğrencilere kıyasla ekstra program aktivitelerini anlamlı düzeyde daha faydalı görmektedirler. Benzer araştırmalarda öğrencilerin ekstra program etkinliklerini faydalı görmede ve etkinliklere katılmada cinsiyetin anlamlı bir değişken olmadığı görülmüştür (Köse, 2007; Sarı, 2012). Bu durum kız öğrencilerin istekliliği, motivasyonunun daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Bu çalışmada 7-12. sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmış, araştırma sonuçlarına göre 10 ve 11. sınıfların 8. sınıflara göre ekstra program etkinliklerinin faydalarına daha çok inandıkları tespit edilmiştir. Diğer sınıf düzeylerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Özçelik (2021) ve Köse (2007), 8. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine göre ekstra program aktivitelerinden daha az fayda sağladıklarını, daha olumsuz görüşe sahip olduklarını tespit etmiştir. Bu araştırmalar ve çalışmanın sonucu birlikte düşünüldüğünde, 8. sınıfların bu dönemde liseye giriş sınavına hazırlık sürecinde olmalarından dolayı sınava yönelik olmayan aktiviteleri gereksiz olarak değerlendirdikleri düşünülebilir.

Akademik yönden kendilerinin başarılı olduğunu düşünen öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin faydalarına daha çok inandıkları anlaşılmaktadır. Ancak ilginçtir ki, akademik başarının temsili olarak kabul gören takdir ve teşekkür belgesi alıp almama durumuna göre incelendiğinde bu belgeye sahip olma durumları arasında ekstra program etkinliklerinin faydalarına inanç konusunda bir fark görülmemiştir. Benzer çalışmalarda ekstra program etkinliklerinden biri olan spor etkinliğine katılan öğrencilerin daha yüksek not ortalamalarına sahip oldukları ve akademik motivasyonlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir (Anderson, 2010; Parsons, 2013).

“Aylık okunan kitap sayısı” öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin faydalarına ilişkin görüşlerine etki eden bir değişken olarak bulunmuştur. Sonuçlara göre kitap okuma alışkanlığı olan öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin faydalarına ilişkin görüşleri kitap okumayan öğrencilere göre daha olumludur. Kitap okumanın öğrenci görüşlerinde etkisi olduğu ile ilgili Orhan ve Adıgüzel’in (2022) çalışmasında da benzer bir sonuca ulaşılmış, kitap okuyan öğrencilerin değerlendirmeleri daha olumlu olarak bulunmuştur. Ayrıca kitap okumanın kişisel gelişime katkı

sağladığı, ilgi/sevgi duyma, önemli/değerli bulma ile ilişkili olduğu şeklinde çalışmalar bulunmaktadır (Koç, 2020). Bu sonuçlar araştırma sonuçları ile birlikte düşünüldüğünde kitap okuyan öğrencilerin kendilerini geliştirmeye daha istekli oldukları ve bu nedenle farklı sosyal etkinliklere katılmayı daha değerli gördükleri şeklinde yorumlanabilir.

“Okula gelmekten hoşlanma” ve “okulu sevme” durumu öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin faydasına ilişkin görüşlere etki eden faktörlerdir. Sonuçlara göre okula gelmekten hoşlanan veya okulu seven öğrenciler ekstra program etkinliklerini daha faydalı olarak değerlendirmektedir. Benzer çalışmalarda ekstra program aktivitelerine katılan öğrencilerin okula aidiyet duygusunun olumlu yönde arttığı, okulu bırakma oranının düştüğü görülmektedir (Anderson, 2010; Aslan-Altan ve Şeker, 2021; Dalavos, Chavez ve Guardiola, 1999). Bu çalışmalarda ulaşılan sonuçlar araştırmanın sonuçlarıyla tutarlıdır. Ekstra program aktiviteleri okula karşı duygu durumunu olumlu yönde etkileyen ve olumlu bağlılığı arttıran bir faktör olarak değerlendirilebilir.

“Sevdiği ders” değişkeninin ekstra program etkinliklerinin faydalarına inanma durumuna etki eden bir faktör olduğu ve herhangi bir dersi seven öğrencilerin ekstra program aktivitelerini daha faydalı gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmanın sonuçları genel olarak yorumlandığında öğrencilerin okulla ilgili herhangi bir konuda olumlu izlenimi varsa diğer alanlardaki başarısı ve duygu durumu da bu durumdan etkilenmektedir. Ekstra program etkinliklerine katılım, fiziksel ve zihinsel gelişime olanak vererek öğrencilerin başarıyı algılamalarını ve dolayısıyla öğrenmeye aktif katılmalarını sağlayabilmektedir (Shang, Moss ve Chen, 2023).

Çalışmanın sonuçlarına dayanarak bazı öneriler geliştirilmiştir:

- Ekstra program etkinlikleri erkek öğrenciler için daha az faydalı olarak değerlendirilmektedir. Bunun için erkek öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları tespit edilerek onlara hitap eden ekstra program etkinlikleri tasarlanabilir.
- Sınav kaygısı yaklaştıkça öğrencilerin ekstra program etkinliklerinin faydalarını göremedikleri tespit edilmiştir. Özellikle bu sınıf düzeylerine özel, sınav kaygısını azaltan etkinlikler planlanabilir.
- Kitap okuyan ve başarılı olduğuna inanan öğrenciler ekstra program etkinliklerinin faydasına daha fazla inanmaktadır. Bu sonuca neden olan etmenler nitel araştırma ile ayrıntılı araştırılabilir.
- Okulu veya herhangi bir dersi sevme ile ekstra program etkinliklerini faydalı olarak görme arasında bir ilişki olduğu görülmüştür. Öğrencilerin okula ve derslere karşı olumlu duygular geliştirmesini sağlamak için ekstra program aktiviteleri zenginleştirilebilir.

Kaynaklar

- Anderson, C. M. (2010). *Linking perceptions of school belonging to academic motivation and academic achievement amongst student athletes: A comparative study between high-revenue student athletes and non-revenue student athletes*. (Doktora Tezi). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 13421604).
- Aslan-Altan, B. (2019). *Okula dayalı ekstra program etkinliklerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aslan-Altan, B. & Şeker, H. (2021). Okul özerkliğinde geliştirilen ekstra program etkinliklerinin yansımaları: yeni bir bakış açısı mümkün mü? *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 415-441. <https://doi.org/10.17556/erziefd.780574>
- Aybek, A., İmamoğlu, O. & Taşmektepligil, M. (2011). Öğrencilerin beden eğitimi dersine ve ders dışı etkinliklere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 51-59. <https://doi.org/10.17155/spd.64279>
- Ayyıldız, E., Yüksel, Ü., Canlı, U., Taşkın, C. & Sunay, H. (2021). Ebeveynlerin ders dışı sportif etkilere yönelik tutumlarının incelenmesi: Tekirdağ ili örneği. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 51-64. https://dergipark.org.tr/en/pub/intjces/issue/64208/947958#article_cite sayfasından erişilmiştir.
- Balcıoğlu, İ. (2013). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin sosyal etkinlik algıları (Gaziantep/Şahinbey ilçesi örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bartkus, K. R., Nemelka, B., Nemelka, M. & Gardner, P. (2012). Clarifying the meaning of extracurricular activity: A literature review of definitions. *American Journal of Business Education (AJBE)*, 5(6), 693-704. <https://doi.org/10.19030/ajbe.v5i6.7391>
- Beale, J. R. (1983). *Elbert K. Fretwell and the extra-curricular activity movement 1917-31 (New York)*. (Doktora Tezi). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 8406129).
- Binbaşıoğlu, C. (2000). *Okulda ders dışı etkinlikler öğretmen kitapları dizisi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Boone, L. E., Kurtz, D. L. & Fleenor, C. P. (1988). CEOs: Early signs of a business career. *Business Horizons*, 31(5), 20-24. [https://doi.org/10.1016/0007-6813\(88\)90050-X](https://doi.org/10.1016/0007-6813(88)90050-X)
- Broh, B. A. (2002). Linking extracurricular programming to academic achievement: Who benefits and why? *Sociology of Education*, 75(1), 69-95. <https://doi.org/10.2307/3090254>

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (3. b.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (8. b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Clotfelter, C. T. (2001). Who are the alumni donors? Giving by two generations of alumni from selective colleges. *Nonprofit Management and Leadership*, 12(2), 119-138. <https://doi.org/10.1002/nml.12201>
- Çelikkaya, H. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş (eğitim ve eğitimcilik)* (2. b.). İstanbul: Alfa Basın.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları* (3. b.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çınar, H. (2019). *Ders dışı etkinliklerin öğrencilerin sosyal gelişimine etkisi (Huzurevi etkinliği örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çoğmen, S. (2022). Eğitimde program dışı etkinlikler. E. Küçüköğlü, (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde program dışı etkinlikler* (2. b.) içinde (s. 2-25). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Davalos, D. B., Chavez, E. L. & Guardiola, R. J. (1999). The effects of extracurricular activity, ethnic identification, and perception of school on student dropout rates. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 21(1), 61-77. <https://doi.org/10.1177/0739986399211>
- Dick, A. D. (2010). *The relationship of participation in extracurricular activities to student achievement, student attendance, and student behavior in a Nebraska school district*. (Doktora Tezi). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No.3398096).
- Eccles, J. S. & Barber, B. L. (1999). Student council, volunteering, basketball, or marching band: What kind of extracurricular involvement matters? *Journal of Adolescent Research*, 14(1), 10-43. <https://doi.org/10.1177/07435584991410>
- George, D. & Mallery, P. (2019). *IBM SPSS statistics 26 step by step: A simple guide and reference*. USA: Routledge.
- Gholsan, R. E. (1985). Student achievement and co-curricular activity participation. *NASSP Bulletin*, 69(48), 17-20. <https://doi.org/10.1177/019263658506948304>
- Görkem, D. (2012). *İlköğretim öğrencilerinin sosyal etkinliklere katılma durumlarının akademik başarılarına etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2017). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (4. b.). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Han, A. & Kwon, K. (2018). Students' perception of extracurricular activities: A case study. *Journal of Advances in Education Research*, 3(3), 131-141. <https://dx.doi.org/10.22606/jaer.2018.33002>
- Holloway, J. H. (2002). Extracurricular activities and student motivation. *Educational Leadership*, 60(1), 80-81. EJ653559. <https://eric.ed.gov/?id=EJ653559> sayfasından erişilmiştir.

- Howie, L. D., Lukacs, S. L., Pastor, P. N., Reuben, C. A. & Mendola, P. (2010). Participation in activities outside of school hours in relation to problem behavior and social skills in middle childhood. *Journal of School Health*, 80(3), 119-125. <https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2009.00475.x>
- Karaküçük, S. (1999). Okul yöneticilerinin ders dışı etkinliklere yaklaşımları. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 51-62. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gbesbd/issue/27961/298545> sayfasından erişilmiştir.
- Kesen, A. H. (2019). *Ders dışı faaliyetlerin kalitesinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kırkıcı, K. A. & Vatansever-Bayraktar, H. (Ed.) (2021). *Kuramdan uygulamaya ilkökul eğitiminde yenilikçi öğrenme ve öğretim*. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Kocayigit, A. & Ekinci, N. (2020). Ortaöğretim okullarında uygulanan program dışı etkinliklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(29), 1810-1848. <https://doi.org/10.26466/opus.749109>
- Koç, A. (2020). Öğrencilerin kitap okuma tutumları ile kitap okumanın DKAB öğretim programındaki değerlere etkisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Amasya İlahiyat Dergisi*(15), 275-319. <https://doi.org/10.18498/amailad.781299>
- Köse, E. (2007). İlköğretim öğrencilerinin ders dışı etkinliklerini tercih etme nedenleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 46-61. <https://dergipark.org.tr/en/pub/befdergi/issue/23174/247543> sayfasından erişilmiştir.
- Kuh, G. D. (1993). In their own words: what students learn outside the classroom. *American Educational Research Journal*, 30(2), 277-304. <https://doi.org/10.3102/00028312030002277>
- Massoni, E. (2011). Positive effects of extracurricular activities on students. *Essai*, 9(1), 84-87. <http://dc.cod.edu/essai/vol9/iss1/27> sayfasından erişilmiştir.
- Mahoney, J. L. (2014). School extracurricular activity participation and early school dropout: A mixed-method study of the role of peer social networks. *Journal of Educational and Developmental Psychology*, 4(1), 143-154. <http://dx.doi.org/10.5539/jedp.v4n1p143>
- MEB. (2010). *Ders dışı eğitim çalışmalarına dair esaslar (2010/49 Sayılı Genelge)*. <https://egitimmevzuat.net/index.php/genelgeler/genelge-2000-2010/203-2010749-sayili-genelge-ders-disi-egitim-calismalarina-dair-esaslar> sayfasından erişilmiştir.
- MEB. (2017). *Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği (Sayı: 30090)*. <https://ogm.meb.gov.tr/www/mill-egitim-bakanligi-egitim-kurumlari-sosyal-etkinlikler-yonetmeliği-yayimlandi/icerik/564> sayfasından erişilmiştir.

- Miranda, J. Y. (2001). *A study of the effect of school-sponsored, extra-curricular activities on high school students' cumulative grade point average, SAT score, ACT score, and core curriculum subject grade point average*. University of North Texas.
- Moriana, J. A., Alos, F., Alcalá, R., Pino, M. J., Herruzo, J. & Ruiz, R. (2006). Extra-curricular activities and academic performance in secondary students. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 4(1), 35-46. <http://www.investigacion-psicopedagogica.org/revista/new/english/index.php> sayfasından erişilmiştir.
- Narkabilova, G. (2021). Extracurricular activities are a key element in the organization of the educational process. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(4), 1029-1033. <https://doi.org/10.17762/turcomat.v12i4.593>
- Orhan, Ü. G. & Adıgüzel, A. (2022). Ortaöğretim yetkinliklerini karşılama düzeyi açısından 2009 sosyoloji ders programının değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*(46), 85-98. <https://doi.org/10.5152/AUJKKEF.2022.873458>
- Oxford English Dictionary. (2022). Extracurricular. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/extracurricular?q=extracurricular> sayfasından erişilmiştir.
- Özkan, U. B. (2020). PISA-2015 verilerine göre öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımlarının akademik başarılarına etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 254-269. <https://doi.org/10.17679/inuefd.504780>
- Özçelik, Ö. (2021). *Program dışı etkinliklere katılan ortaokul öğrencilerinin sosyal-duygusal ve ahlaki gelişimlerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Parsons, J. (2013). Student athlete perceptions of academic success and athlete stereotypes on campus. *Journal of Sport Behavior*, 36(4), 400-416. <https://link.gale.com/apps/doc/A351081109/AONE?u=anon-448449cd&sid=googleScholar&xid=0a9b061c> sayfasından erişilmiştir.
- Reeves, D. B. (2008). The learning leader/the extracurricular advantage. *Learning*, 66(1), 86-87.
- Sarı, M. (2012). An investigation of high school students' participation in extracurricular activities. *Journal of Theoretical Educational Science*, 5(1), 72-89. <https://dergipark.org.tr/en/pub/akukeg/issue/29344/314022> sayfasından erişilmiştir.
- Shang, C., Moss, A. C. & Chen, A. (2023). The expectancy-value theory: A meta-analysis of its application in physical education. *Journal of Sport and Health Science*, 12(1), 52-64. <https://doi.org/10.1016/j.jshs.2022.01.003>
- Wilcox, M. L. (2012). *The impact of extracurricular activities on academic performance for rural secondary students in Indiana*. (Doktora Tezi). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3507515).

Yüceer, D., Coşkun-Keskin, S. & Aydoğmuş-Doğan, A. (2022). Evaluation of social clubs studies in Turkey with club counselors' views. *Sakarya University Journal of Education*, 12(1), 108-129.

<https://doi.org/10.19126/suje.988469>

Yaşın, İ. (2012). *İlköğretim 2. kademe ve ortaöğretimde ders dışı etkinliklere katılan öğretmen ve öğrencilerin ders dışı etkinliklerden beklentileri (Yozgat ili örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Extended Summary

Extracurricular activities are the ones organized in or out of the school that are outside the curriculum but are consistent with, supportive of, and enriching to the objectives of the official curriculum (Bartkus, 2012). Extracurricular activities are purposeful, planned, and systematic. Participation is voluntary, and grades are not given for participation (Aslan-Altan, 2019; Bartkus et al., 2012; Han and Kwon, 2018; Mahoney, 2014). Social activities, performance, team sports, arm, club, and volunteer activities are considered extracurricular activities.

The extra curriculum emerged to carry out extracurricular activities in a planned and controlled manner. In these years, it was primarily aimed at making students love school and have fun (Beale, 1983). However, later on, the benefits of extracurricular activities were recognized by educators and extracurricular activities were seen as cooperative activities, and participation in extracurricular activities was supported (Gholsan, 1985).

In Türkiye, official steps were taken in 1929, and students were supported to participate in educational activities within the school in line with their interests and abilities (Binbaşıoğlu, 2000). In the following years, the scope of the extra curriculum expanded with sportive, artistic, and cultural activities (Çelikkaya, 1999). Since 2017, it has been more critical for students to have different interests and to be supported in this context. In order to increase the quality and diversity of extracurricular activities, it was requested to collaborate with public and non-governmental organizations operating for young people. Extracurricular activities help students gain self-confidence, a sense of responsibility, volunteerism, democracy, and national, spiritual, moral, humanitarian, and cultural values (MEB, 2017).

In the literature, the benefits of extra curricula for individuals are supportive of academic, social, economic, psychological, and personality development (Aslan-Altan, 2019; Dick, 2010; Karaküçük, 1999; Köse, 2007; Massoni, 2011; Miranda, 2001; Moriana et al., 2006; Özkan, 2020; Reeves, 2008). The problem statement of this study is whether the students realize these benefits revealed by the literature. In this context, it was aimed to investigate to what extent extracurricular activities contribute to students in public schools, what these contributions are, and what factors affect students' views.

In this study, the survey model was used since it was aimed to determine the level of participation of middle and high school students in extracurricular activities. The study sample consisted of 690 students in the grades of 7, 8, 9, 10, 11, and 12. The "Extracurricular Participation Scale," consisting of 13 items developed by the researchers, was used to collect the data. The measurement tool includes personal information, five-point Likert-type scale items, and an open-ended question where students can write the benefits they want to specify outside the scale. Factor analysis, consistency, reliability test, normality tests, t-test, one-way variance analysis, eta-square effect size, and post hoc tests were used in the study. In addition to the scale, the descriptive analysis method was utilized for the open-ended question.

Factor analysis was conducted to determine the internal consistency and structure of the scale used in the study. First, the collected data were found to be sufficient and appropriate for factor analysis. The scale consists of one factor and the "benefits of the extra curriculum" factor explains 49.1% of the total variance. Cronbach's Alpha coefficient for the whole scale was 0.913 and was interpreted as a reliable scale. The normality of the collected data was tested, and parametric tests were applied to the normally distributed data.

The findings of the study were formed by testing the students' views on the benefits of the extra curriculum and whether these views differed significantly in terms of gender, grade level, academic achievement, reading rate, school attendance, feelings about school, and feelings about lessons. The arithmetic mean of the students' responses regarding the benefits of the extra curriculum was 3.24 points and was interpreted as a "medium" level. According to the results of the research, students thought that the extra curriculum benefits them in the areas mentioned in the scale, such as feeling that they were good in the field in which they participate in the activity, being recognized, gaining discipline, being happy, being with friends, making friends, expressing themselves, speaking in a group, increasing course grades, conducting research, reading, raising desire to come to school, and achieving goals. Students considered that the extra curriculum was most beneficial in terms of "spending time with friends" and least beneficial in terms of "increasing the desire to come to school." In addition to these benefits, students reported benefits in terms of supporting social, academic, physical, affective, and personality development and well-being.

While students' opinions did not show a significant difference in terms of school attendance and the certificates of achievement they had received, they showed a significant difference in terms of gender, grade level, perception of academic achievement, book reading rate, and feelings towards school and lessons. In terms of the gender variable, female students perceived the extra curriculum more useful than the male students at a low impact level. At the grade level, the 10th and 11th-grade students perceived the extra curriculum as more valuable than the 8th-grade students at the low-

impact level. In terms of the perception of success, as the level of student's perception of themselves as successful in the courses increased, their views on the benefits of the extra curriculum were more positive at the low impact level. Students who had the habit of reading books were more optimistic about the benefits of the extra curriculum than students who did not have the habit of reading books. As the students' enjoyment of coming to school increased, their views on the benefits of the extra curriculum were more positive at the medium effect level. The opinions of the students who liked courses other than free classes about the benefits of the extra curriculum were moderately effective and more favorable than those of the students who liked free classes. Success certificates and school attendance were not found to be variables affecting students' opinions.

According to the study results, the students saw the extra curriculum as moderately beneficial. Although this level is not sufficient, it is seen that this rate has increased compared to previous studies in which the extra curriculum's benefits were investigated. The regulation made by MEB in 2017 regarding social activities may have an effect on it. It was found that student opinions differed significantly in terms of gender, grade level, perception of academic achievement, reading rate, and feelings toward school and lessons. It was concluded that school attendance and certificates of achievement were not variables affecting student views on the benefits of the extra curriculum. Based on these results, the following suggestions were developed:

- Male students' interests and needs for the extra curriculum can be determined.
- The 8th-grade students consider the extracurricular activities useless due to exam anxiety, so an extra curriculum specific to their situation can be developed.
- Students who read books and believe they are successful believe in the benefits of the extra curriculum more. The factors that cause this result can be investigated in detail with qualitative research.
- There is a relationship between liking school or any course and seeing the extra curriculum as beneficial. Extracurricular activities can be enriched to ensure students develop positive feelings towards school and courses.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Düzce Üniversitesi Etik Kurul Komitesinin 28.04.2022 tarih ve 2022/245 sayılı onayı ile yürütülmüştür.